

**YOSHLARNING IJTIMOIIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA LIDERLIK
QOBILIYATINING O‘RNI**

Nuraliyeva Kamola Isaqali qizi

*Namangan davlat pedagogika instituti Boshlang‘ich ta‘lim innovatsiyalari
kafedrası (PhD) katta o‘qituvchisi*

Abdusalomova Gulsevara

*Namangan davlat pedagogika instituti Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi
1-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirishda liderlik qobiliyatining o‘rni va ahamiyati tahlil qilingan. Yoshlarning jamiyatdagi faolligi, fuqarolik pozitsiyasi va yetakchilik salohiyati jamiyat taraqqiyoti uchun muhim omil sifatida ko‘riladi. Maqolada liderlik tushunchasi, uning asosiy fazilatlari, yoshlar orasida yetakchilik qobiliyatini shakllantirishda oilaviy, ta‘lim va ijtimoiy muhitning ta‘siri yoritilgan. Shuningdek, milliy qonunchilik va tarixiy-ma‘naviy merosimizga tayanilgan holda ijtimoiy faollikni rivojlantirishda liderlik qobiliyatining tutgan o‘rni tahlil qilindi.

Kalit so‘zlar: liderlik, ijtimoiylashuv, faollik, jamiyat, tashabbuskorlik, yetakchilik, ko‘nikma, qobiliyat.

Аннотация: В статье анализируется роль и значение лидерских навыков в повышении социальной активности молодежи. Социальная активность, гражданская позиция и лидерский потенциал молодых людей рассматриваются как важные факторы развития общества. В статье рассматривается понятие лидерства, его основные качества, а также влияние семейной, образовательной и социальной среды на формирование лидерских качеств у молодежи. Также была проанализирована роль лидерских качеств в развитии социальной активности на основе национального законодательства, нашего исторического и духовного наследия.

Ключевые слова: лидерство, социализация, активность, общество, инициатива, лидерство, навыки, умения.

Annotation: This article analyzes the role and importance of leadership skills in increasing the social activity of young people. The activity of young people in society, their civic position and leadership potential are considered important factors for the development of society. The article discusses the concept of leadership, its main qualities, the influence of family, educational and social environment on the formation of leadership skills among young people. Also, based on national legislation and our historical and spiritual heritage, the role of leadership skills in the development of social activity was analyzed.

Keywords: leadership, socialization, activity, society, initiative, leadership, skills, abilities.

Bugungi kunda jamiyatning har bir sohasida yangilanish va rivojlanish kuzatilmoqda. Mamlakatda faol, zamonaviy fikrlovchi, mas’uliyatli kadrlarni tayyorlash orqali jamiyat taraqqiyotini ta’minlashga alohida e’tibor qaratilmoqda. Davlat rahbarining ta’lim, tarbiya, yoshlarga oid nutq va asarlarida yosh avlodning intellektual salohiyati, yetakchilik qobiliyati, vatanparvarligi va fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlash g’oyalari asosiy o‘rin tutadi. Mazkur yondashuvlar o‘z ildizini Sharq mutafakkirlarining merosidan ham oladi. Abu Nasr Forobiy, Ibn Sino, Alisher Navoiy kabi ulug‘ allomalar o‘z asarlarida insonning aql-zakovat, axloq, ijtimoiy ong va bilim orqali kamol topishini alohida ta’kidlaydilar. Forobiy “Fozil odamlar shahri” asarida jamiyat taraqqiyotining asosi sifatida bilimdon, ongli va yetakchi shaxsni ko‘rsatgan. Bu jarayonlarda eng faol qatlam sifatida yoshlar alohida o‘rin egallaydi. Har qanday jamiyatning taraqqiyoti, avvalo, yosh avlodning salohiyatiga, bilimiga va tashabbuskorligiga bog‘liq. Shu nuqtai nazardan qaraganda, yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish va ularni jamiyat hayotiga faol jalb etish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Ijtimoiy faollik – ijtimoiy subyektlar (jamiyat, tabaqa, guruh va shaxslar)ning ijtimoiy-siyosiy jarayonlardagi ishtirokining, mehnat hamda madaniy-ma’rifiy

faoliyatining kuchayishi, qonunda belgilab qo'yilgan huquq va burchlarini to'liq amalga oshirishga intilishi. Ijtimoiy faollik shaxsning jamiyatda o'z o'rnini topishi va xulq-atvorini ongli ravishda boshqarishining asosiy sharti hisoblanadi. Yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirishda esa liderlik ko'nikmalarining ahamiyati beqiyosdir. Bu esa zamonaviy lider shaxsni tarbiyalash g'oyasi bilan bevosita uyg'unlashadi.

Lider so'zi inglizcha "leader" – yetakchi, boshliq, rahbar biror siyosiy partiya yoki tashkilotning rahbari, yo'lboshchisi ma'nolarini anglatadi.

Yoshlarda liderlik xususiyatlarini o'rganish va rivojlantirish inson hayotining dastlabki bosqichlaridanoq shakllana boshlaydi. Jumladan, oilaviy muhit, ota-onalik uslublari, bog'cha, maktab va boshqa ta'sir etuvchi omillar har bir shaxsning liderlik tajribasini rivojlanishiga ularning yetakchilik qobiliyatining shakllanishiga muhim hissa qo'shadi.

Lider qanday xususiyatlarga ega bo'lishi kerak ?

- a) mas'uliyatli va qiyin qarorlarni qabul qilish qobiliyati, ular uchun tegishli javobgarlikni o'z zimmasiga olish istagi;
- b) shaxsiy manfaatlar uchun emas, balki odamlarning umumiy manfaatlari haqida qayg'urish;
- c) odamlarni butunlay ixtiyoriy asosda boshqarish qobiliyati;
- d) tabiiy ta'sir kuchiga ega bo'lish;
- e) guruh tomonidan yetakchiga bo'lgan ishonch va kuchli hokimiyat mavjudligi;
- f) xatolarni tan olish qobiliyati va mag'lubiyat uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olish, bundan shaxsiy xatolarni qidirish.

Lider shaxsiy hayotda yoki jamoada yetakchi bo'libgina qolmay o'z ustida ishlash orqali jamiyatda ham o'z ijtimoiy faolligini oshirib boradi. Bundan tashqari o'zi yetakchilik qilayotgan jamoa a'zolarini ham kuchli va zaif tomonlarini anglagan holda ularga o'zining maslahatlarini beradi.

Ijtimoiy faollik deganda biz insonlarning qanday kasbda ishlashi, qaysi yo'nalishda borishidan qat'iy nazar jamiyatga, uning rivojiga oz bo'lsada hissa qo'shishi, zamon bilan hamnafas bo'lishini tushunsak bo'ladi. Bu esa insonning shaxs

sifatida kamol topishida muhim ahamiyat kasb etadi. Jamoadagi yetakchi liderlar esa bu borada jonbozlik ko'rsatgan holda ularni faollikka chorlashi, jamiyatdagi voqea-hodisalarga befarq bo'lmasliklari, ularga faol munosabat bildirishlari muhimdir. Bu holatda avvalo yoshlarning fuqaroviy faolligini oshirishimiz darkor. Fuqaroviy faollik insonning to'laqonli rivojlanishiga va o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishiga xizmat qiladi. Fuqarolik pozitsiyasi hamda fuqaroviy faollikka ega bo'lish jamiyatda ro'y berayotgan barcha voqea-hodisalarni, ularning oqibatlari va mavjud muammolarning yechimini chuqur anglashni taqozo etadi. Yoshlarni fuqaroviy ongi qanchalik rivojlangan bo'lsa ularning jamiyatdagi ijtimoiy faolligi shunchalik faollashadi. Ilgari surilgan 5 muhim tashabbus yoshlar tarbiyasida yangi bosqichni boshlab berdi. San'at va madaniyat, sport, axborot texnologiyalari, kitobxonlik, xotinqizlarni qo'llab-quvvatlash yo'nalishlarining har biri yosh avlodda liderlik, tashabbuskorlik va ijtimoiy faollikni shakllantirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, axborot texnologiyalari va sport sohasidagi tashabbuslar yoshlar orasida raqobatbardoshlik, murosasizlik va qat'iyatlilik kabi liderlik sifati shakllanishiga zamin yaratmoqda. Bundan ko'rinib turibdiki, ijtimoiy faollikni oshirishda liderlik qobiliyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirishda liderlik ko'nikmalarining shakllanishi muhim omil hisoblanadi. Liderlik fazilatlariga ega bo'lgan yoshlar jamiyatda faol ishtirok etadi, tashabbus ko'rsatadi va o'z tengdoshlariga ijobiy namuna bo'la oladi. Bu esa mamlakat taraqqiyoti va barqaror rivojlanishining asosiy omillaridan biridir. Shunday ekan, yosh avlodda liderlik salohiyatini rivojlantirish – ularning ijtimoiy faolligini oshirishning muhim sharti sifatida doimiy e'tiborda bo'lishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yangi O'zbekiston – ma'naviy yuksalish sari" nutqi. – Toshkent, 2021.
2. Talibov, Fuqarolik jamiyati: tushunchasi, institutlari, asosiy prinsiplari va funksiyalari/Red. A.X Saidov. T. Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy Markazi, 2008

3. Tursunova N. Yoshlarning ijtimoiy faolligi: tushuncha va fazilatlari, “Ijtimoiy fikr. 2004. 3-son, 149-150 bet
4. O‘zbek tilining izohli lug‘ati. -T. “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” davlat ilmiy nashriyoti. 2013. 497-b
5. Nuraliyeva K. I. PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF FORMATION OF CREATIVE POWER OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS // Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. - 2021. - T. 1. - №. 6. - S. 208-214.
6. KREATIV SALOHİYAT TUSHUNCHASI BO‘YICHA OLIMLAR QARASHLARI
7. BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARIDA ILMIY DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH
8. Ways to Develop the Creative Power of Primary School Students